

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendőkSzékelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.Előfizetési pénzek,
reklamációkBecsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

Vajda

<p>FŐSZERKESZTŐ: NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.</p> <p>FELELŐS SZERKESZTŐ: VAJDA FERENCZ, székelyudvarhelyi ref. pap.</p>	<p>KIADJA: Az Erdélyi Ref. Egyházkerület »Egyházi Értekezlete«</p>	<p>Megjelenik: minden vasárnap egy iven.</p> <p>ELŐFIZETÉSI ÁR: Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor. Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.</p>
--	--	---

Iskolai év előtt.

Csak egy pár nap és ismét fölnyílnak az iskolák kapui, hogy befogadják a tudomány után sóvárgó, ifju nemzedéket. Megnépesednek, újjászületnek az iskolák és üresen maradnak a szülői hajlékok. Csak a hajlékok maradnak üresen, csak a gyermek lárma némul el, de a szülői keblek megteljesednek gonddal, reménységgel, szeretettel. Én Istenem! milyen tisztán, milyen szeplőtlenül bocsátja el az édes anya védő szárnyai alól drága kincseit. Vajjon, olyan tisztán, testi, lelki kincsekkel megrakodva kapja-e ismét vissza, mikor az iskolai esztendő eltelik? Ki tudja. Eddig megoltalmazta a haragos szótól, a mérges beszédétől, mely lopva száll be a zsenge szivekbe. Vajjon, az iskola megoltalmazza-e ezektől? Csak a jó Isten tudja. Még a szegénységben, a nyomorúságban is egy drága kincset tudott adni neki: Az Istent féljed és az ő parancsolatait megtartsad, mert az Istennek félelme minden bölcsességnek kezdete. Szívbe csepegtette a szülői szeretetet, az emberek tisztetét. Vajjon az élet, hová kilép, nem törli-e ki egy vonással ártatlan lelkéből ezeket a jó magvakat. Bizony, erre sem adhat feleletet véges ember. A jövőt tudni senkinek sem adatott, ezért kél a szülői szivben a reménység mellett anyyi gond.

Nagy feladat vár tehát az iskolákra, legyenek azok középiskolák vagy népiskolák, fiu-avagy leányiskolák, felekezetiek vagy államiak. Iskoláink az utóbbi években csupán arra törekedtek, hogy minél több tudományt csepegtessenek a gyermekek lelkébe. A nevelés, a vallásos érzelmek felköltése és ápolása mellékes kérdésnek tartott. Még a felekezeti iskolák is csak most kezdik be-

látni, hogy száraz tudománnyal nem lehet megélni. Szükség van vallásos hitre, erkölcsi alapra, különben még a legtudósabb ifju is elbukik az életben. Az iskoláknak pedig az a feladata, hogy az életre neveljenek. Ezt a feladatot két irányban oldhatják meg. Egyik irány az, ha a lelket megacélozzák, mondhatnám beoltják, hogy azon az élet fertőző bacillusai ne fogjanak. A másik irány meg az, ha a megélhetés kulcsát kezébe adják, hogy e haza földjén mindenki olthont találjon.

Egyik olyan szükséges, mint a másik. Mert naponként láthatjuk a vallástalanság pusztító kezének működését, nem kimélve ezen irányzat sem a tulajdont, sem a családi szentélyt, sem a fennálló törvényes rendet. E fékevesztett irányzatok egyedüli oltószere: a vallás. De, nehogy tévedésbe jöjjünk, mert a vallás alatt kizárólag a Jézus Krisztus evangéliumát értjük. Az a vallás, mely felekezeti gyűlölséget, családi békétlenséget hint el, nem orvosol, sőt mérges nyilatkat szór. Az iskoláknak tehát a Krisztus evangéliumának éltető igazságait kell a növendékek lelkébe csepegtetni, s akkor érnek czélt; akkor vetnek a lelki miveltésnek erős alapot. Protestáns iskoláink ez irányt soha sem tévesztették szem elől. Ezután sem fogják.

Nem kisebb feladat a megélhetés kulcsának az iskolából kilépő növendékek kezébe adása sem. Az alföldi szocziálista, csak nem is olyan régen, egyik szocziálista gyűlésen felpanaszolta, hogy az iskolában megtanítják a gyermeket arra, hogy a farkas, a róka mivel él, de nem tanítják meg arra, hogy az ember miként szerezze meg a mindennapi kenyeret. Lesújtó ítélet, de tanulságos, különösen az alsóbb iskolákra nézve. Ezt a feladatot, ha csak megközelítőleg is, megtudják oldani.

a különféle szakiskolák, elemi gazdasági ismétlőiskolák: igen nagy szolgálatot tesznek a magyar hazának.

Nyiljakot föl hát, iskola kapuk. Fogadjátok be a magyar ifjúságot, neveljétek belőlük egy életképes, erős nemzedéket és mi, szülők örökre hálásak leszünk irántatok. De, hálás lesz a magyar nemzet is, melynek ti vagytok erős várai.

Vajda Ferencz.

Az alkoholizmus.

(Vége.)

Micsoda gokdoskodást kell életbeléptetni az iszákosság tovább terjedésének korlátozására: orvosi rendeleten kívül a háznál, a családi életben ne használjunk se bort, se sört, se pálinkát ivásra, öregebb koruaknál, szükséges napjára 2 decziliter bor, vagy egy poharacska cognac a sziv gyengeségének legyőzésére. A szeszes italok eladása egyedül a gyógyszerészeknek engedtesse meg orvosi rendeletre; a szegény nép anyagi viszonyainak javítása munkaszerzés, télen fűtött szobák, tej és meleg leves kiosztása, jó és olcsó élelmiszerek beszerzése és jó ivószeresek kikutatása által; minden pezsgő, sör és pálinka üzletnek betiltása; országos törvények az iszákosság ellen, szigorú megbüntetés a részegeseknek, a kik nyilvános helyeken találtak, visszaesésben súlyosbítása az első büntetésnek, a polgári jogoknak elvesztése által a javulásnak hivatalos megállapítása

idejéig; a magasabb vagy műveltebb osztálynál még szigorubb eljárás a részegség ellen, mivel ezeknél az erkölcsi erőnek ezen gyalázatos szenvedély ellen jobban kifejlesztve kell lennie, különben is ezen osztálynak szent kötelessége nemcsak minden jóban, nemesben és szerénységben is, de mértékletességben is jó példával előljárni; fiatalágnak nemcsak korlátozása a vendéglők látogatásában, de absolute tilalom ezek ellen; a banquetirozásnak minden hiába való alkalommal vetessék vége, különben is ezek az összejövetelek nagyobb részint az ivásnak vannak szánva, mert az ivásra szóló titulus a mi társadalmi osztályunknál bőségesen létezik, egy pár alkalmi szónoklat egy egyszerű teremben terített asztalok mellett elegendő; az államtól e részben nem lehet kezdeményezést várni, magános egyesületeknek kell itten a törvényt alkotó hatalom részére munkálkodni; az alkoholelles egyesületek nem használnak sokat, ha ki nem mondják az abszolút tartózkodást minden szeszes italtól.

Mindezek az intézkedések sem használhatnak sokat, ha a társadalom minden rétege össze nem működik az egyszerű és józan életmód megteremtésére, ami csak úgy érhető el, ha a népnek nemesebb élvezetet nyújtunk, az iskolákban és az életben ezekre reávezetjük, ők gondolkodni tanítjuk, hogy ő maga egyedül is képes legyen a jót a rossztól megkülömböztetni, oktassuk őket tanulságos előadások által, legyenek ezek a haza és nemzet történetéből, vagy a természettanból merítve; ilyen nemes szórakoztatása a népnek a

TÁRCZA.

Özvegy Nagy Andrásné.

Özvegy Nagy Andrásné Juliska leánya
Szolgálatba megyen, ki a nagy világba,
Itt hagyja a falut, itt a szalmás viskót,

Meg a himes rétét,

Ki tudja, ki tudja, látja-e még őket-

Ide mikor tér meg?

Özvegy Nagy Andrásné el-elsir utána:

— Istenem, hol bolyong künn a nagy világba?

De hiába kérdi, hiába sir rajta,

Hirt se hall felőle,

— Talán el is pusztult, talán ki is vitték

Csöndes temetőbe?

Özvegy Nagy Andrásné, ugy-e, látod, látod,

Hiába sirattad, nem halt meg a lányod,

Most jött tőle levél, őt pecsét van rajta,

Nagy bankó van benne . . .

Öreg napjaidban ne szorulj, ne szorulj

Szánó kegyelemre.

Özvegy Nagy Andrásné elbámul a pénzen:

— Istenem, Istenem! Mire kell ez nékem?

Elteszi gondosan öreg bibliába:

— Jó lesz ez majd néki,

Amikor férjhez megy, nagy boldogság lesz az,

Ha ő ezt eléri.

Özvegy Nagy Andrásné nagy tisztesség érte,

Egy hintó érkezett viskója elébe.

Szépséges szép dáma szállott ki belőle,

Selyem a ruhája.

Összeccsólgatta özvegy Nagy Andrásné,

A fél falu láttá.

Özvegy Nagy Andrásné ez is, az is kérdi:

— Ki volt az az urnó, mi hirt hozott néki?

A fejét lehajtja s nem tud erőt venni

A nagy zokogáson:

— Meghalt, eltemettem, föl sem támad többé

Juliska leányom!

Özvegy Nagy Andrásné reszkető kezével

Az öreg bibliát sirva nyitja széjjel.

Rátalál a pénzre, drága nagy bankóra

S veszi a kezébe:

A templomnak adom, a jóságos Isten

Tán megbocsát érte.

G. Diószeghy Mór.

Báthi Rákhel históriája.

Négy hosszú esztendő pergett alá imár a végtelen idő kerekén, a mióta szegény Báthi Ádámot a Dobrota oldalán agyonzuzta a fa. Akkor ment szolgálni Rákhel, a Báthi Ádám öt árvája közül a legnagyobb. Évről-évre hozták, folyton hozták a hirt, Oláhországból: Rákinak a dolgát

ölfogását és érzését nemesíteni és az ivástól távol fogja tartani; Wagner Richárd azt mondja, hogy veleje minden nemzeti, nemzetszellemi és erkölcsi irányzatnak a színházban fekszik, mely szünjék meg egy iparvállalkozás a pénzkeresésre lenni; rendezzünk olcsó belépti díj mellett színi előadásokat, nem mindig színészek, hanem tanulók, tanítók, tanárok, kereskedők, iparosok, ügyvédek, orvosok, hivatalnokok, papok, szóval az egész társadalom köréből az e célra jelentkezők által; oktassuk a népet józan, mérsékletes és szorgalmas életmódra, diszelegjen minden ház bejáratánál ez a felirat: élvezd örömmel, amit Isten adott, nélkülözd szívesen, a mid nincs; vonjuk köreinkbe a lejtős uton lévőket, éljünk egyszerűen ruházatban, életben és ivásban, ne várjunk mindig mindent az államtól, hanem segítsünk magunk magunkon, mert azután az Isten áldása is megjön; fogadjuk el a művelt nemzetek és országok jó szokásait, a rosszakat hagyjuk nekik, nem hivatalkodásban, hanem szerénységben, tüntessünk.

Elzöldt egy néhány évvel Stuttgartban egy nyilvános sétatéri kioszkban telepedtem le és a főpinczért hivatam, hogy hozzon nekem is abból a világos-barna italból, amelyet ott a nők nagy elegáncsiával és kecseljesen vig csevegés közt kávé kanállal szörpölgettek; az előmbbe állított italt mint orvos-hársfa-theának citromlével diagnosztizáltam, amit az említett pinczér helyben hagyván hálálkodó gráciával elfogadta érte e pénzt, én pedig ebből a patika parkból erre röktön elpárologtam; magyar embernek ugyan én nem mértem ezt a különben az izzadság elősegítése végett igen

hasznos theát szórakozása végett ivásra ajánlani, mert az ő lovagias természete ezt nem bírta meg, mindazonáltal a testnek erősítésére, az éhség enyhítésére és a szomjuság oltására a tej gyakori használatát bátorodom ajánlatba hozni, a nélkül, hogy a nép lovagias virtusán ez által a legkisebb csorbát is ejtenék, mert ezen életmód mellett ellenségeinket békében és háboruban éppen úgy, talán még jobban megverhetjük, mint azelőtt.

A bornak serlegekben, billikomokban, vagy kupákban való ivás korszaka a fokos korszakával együtt már csak történeti érdekekkel bír, örvendjünk, ha a mi jóvoltunkra kisebb edényekben friss tejet, hidegen, vagy melegen, ihatunk; így a lovagiasság afférjei kevesedni, a jószágok elárverezései is csökkenni fognak, a szegények menháza, kórházak, tömlőczők és tébolydák üresebbek, a képviselőválasztások és népgyűlések nyugodtabb, csendesebb lefolyásuk leendenek végtére az államkincstár bevétele is a nemzet anyagi jólétének javulása által nagyobbodni fog.

Dr. Fencsy Endre,
ny. főorvos,
a Ferencz József-red lovagja
a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa

Isten igéje.

— A világ világoasságai. —

Ján. I. levele 3. 6.

»Valaki ő benne marad, nem vétkezik; valaki vétkezik, nem ismerte őtet.« — Krisztusról

felvitte az Isten; bojárné lesz abból; reneteg a pénze; még több a gunyája; pünköstre haza jó; látogatásra . . .

* * *

Cseng-bong a két harang, az ódon toronyban. Ünnepeyesen. Hivogatólág. Piros pünköst napja. Telve az utcák, templomba siető, ünneplő nép tarka tömegével. Utolsót kondult az öreg harang. Zugó hangjának végső hulláma talán oda sem érkezett a Dobrota fenyőinek lombsátorához: megindul Báthi Adámné is, a bánatos özvegy, az istenházába. Kilép a kis kapun. Előtte egy hintó. Gyönyörű, szép hintó. Benne egy kisasszony. Gyönyörű kisasszony. Az ő Ráki lánya . . .

* * *

Bejárta a falut, gyors szárnyakon a hir: megjött Báthi Ráki. Gyűlnek csudájára. Van is mit csudálni. Tenger rokolyája. Kék selyem az egyik. Rózsás a második. Fehér a harmadik. Czifrább a negyedik. Hát még az ötödik, hatodik, s a többi?! Selyemből vannak a bluzok. Gyönyörűek a kalapok: Mind lakkosak a papucskok. Minden ujján gyűrű. Arany valamennyi. Az egyik rubintos. A másik gyémántos. Rá sem lehet nézni; úgy vakít a tüze. Irigykedve nézik az egykoru lányok. A kisebbek pedig csudálva bámulják. Hej, de fel is vitte az Isten a dolgát! . . .

* * *

Csendes éjszaka van. Szép, nyári éjszaka.

Elpihent a falu. Csak a Kormos susog. Habjai zsonganak. Hullámai csobognak. A parti füzek közt. Az égerfák alatt. Nézi, nézi hosszan. Ott lenn a gát alatt. A futó halakat. Bus Ráthi Adámné. Karján egy kis csomag. Ugy remeg a szive. Olyan gyorsan dobog. Mintha imádkoznék. Halk reszkető hangon. Ne tudd fel őh, Isten; őh, ne tudd fel e bünt. Ezt az iszonyu bünt. Bocsáss meg érette. Oly nehéz a szégyen. Sulyos annak terhe. Nehéz elviselni. Nyöszörgő hang hallszik. Karján a csomagtól. Nagyot locsan a hab; ott, lenn, a gát alatt. És aztán menekül bus Báthi Adámné, a bánatos özvegy.

Sötét felhő lomha teste ráfekszik a hold arczára. Megtörtént, megtörtént — sugja s ráborul beteg lányára . . .

* * *

Mire a nap feljött az ég peremére: egy kicsike testet, egy gyermek tetemet, a Kormos hullámai, onnan a gát alól, kiringattak szépen a part fővenyére . . .

* * *

A börtönnek mélyén, penészes falak közt ül a szép kisasszony, bűnös Báthi Ráki. Ott, a kis faluban, ott, a temetőben, egy kicsi sir mellett ül egy öreg asszony, vén Báthi Adámné. És csendes, tébolylyal egyre mondja-mondogatja: én Istenem, én Istenem, de meg is büntettél minket. Megfizettél nekünk. Miként cselekedtünk.

Bardocz.

Molnár Imre.

szól az ige. Aki teljesen átengedi életét az ő tanításának, aki Jézusban él s benne megmarad, az nem vétkezik. Krisztusban tehát megszűnik a bűn.

Mégis miért érzik oly sokan az istenfélők közt is a bűn nyomait? Miért fáj oly hosszasan a tövis szurása? »Hálát adok Uram, hogy megaláztál, mert amikor megaláztál, nagygyá tettél és segítettél rajtam.« Ezt a csodálatos hálaimeget bizonyára se Solon, se Sokrates nem értette volna meg. Ez az ima a világ bölcsei előtt örök titok marad. Csak profétái látással érthetjük meg. A zsolotárirót megfenyegette, megalázta az Ur. Ő a megalázásban is kereste Istenét és megtalálta... Mikor a sötétség völgyében, a halál völgyének árnyékában tapogatózva megakartá annak kezét csókolni, amely őt megfenyitette, akkor hangzott fel az Ur lágy engesztelő hangja: »Örökkévaló szeretettel szerettelek tégedet.« (Jer. 31. 3.)

Ha az istenfélő hibát követ el az életben, ez a hiba mindig nagy arányban tűnik fel a világ előtt. Ha az Isten gyermekei elbuknak, mélyebben buknak, mint a világ gyermekei. Miért? Azért, mert magasabban állottak. Az evangélium, a Krisztus követőitől mindig többet vár a világ azért, mert ők a legmagasabb erkölcsi színvonalon állanak.

Gyakran hallhatunk ilyenféle beszédet: Z ur nagy piétista, nagy kegyeskedő, mégis megcsalt engem. Vagy ezt: N. ur igaz hitű református, mégis a minapában jó nagyokat hazudott. Ilyent is lehet hallani: B. ur igaz kálvinista, nagy liberális ember, mégis úgy bánik mezei munkásaival, mint a kutyaikkal.

A világ nagy gondosággal vezeti a könyvet az istenfélők mulasztásairól. Nem hagyja el egy tételt se. Feltűnik a legcsekélyebb hiba is. Be akarják bizonyítani azt, hogy a vallásos emberek erkölcsi életükben nem jobbak, mint a világi emberek. Ezzel aztán azt hiszik, hogy a hitnek vége van már. Mert hiszen ha az evangélium se javítja az embert, akkor mire való az?

De ezek a légből kapott üres szavak épen az ellenkezőt bizonyítják. Vajjon nem azt erősítik meg, hogy a vallás magasabb erkölcsi tartalommal bír? Miért nem mondják ezt: Z. ur istentagadó s mégis váltót hamisított. Miért nem hallunk ilyen beszédet: B. ur materialista, mégis mindennap részegen megy haza. Vagy miért nem mondják azt: hogy N. ur atheista, mégis cselédeivel a legembertelenebb módon bánik. Ugye bár kedves olvasóim, ilyen beszédet nem lehet hallani. Ha valaki így szólna, akkor az összes istentagadók, nihilisták és anarchisták kaczagának rajta. Miért? Azért mert ők jól tudják, hogy a hitetlenség, a tagadás nem képez hatalmat a bűn ellen, hanem ellenkezőleg annak szövetséges társa, vagy legalább is a bűnnek szépítője.

Ezzel szemben már fent érintettük azt, hogy a világ gyermekei is elismerik azt, hogy az erkölcsstelenség a hittel s a vallással össze nem fér, s azt, hogy a hitből és vallásból származik a legtöbb erény.

Ezért fordulnak a hitetlenek is gyakran a vallásos emberhez jó tanácsért, ahhoz aki már Isten kegyelméből érzett valamit az életben. A világ világosságaitól várjuk az utmutatást. Akinél fény van, az adhat fényt.

Tehát kétséget nem szenved az a tény, hogy Jézus tanítványai és követői magasabb erkölcsi színvonalon állanak, ha lelkiismeretesen veszik a mester tanításait. De épen ezért sokkal többet is ártanak a közerkölcs ellen, ha ők is hibáznak. A keresztyén a világ világossága. Az életnek tengerén pedig világító torony, amely a vihartól hányt hajónak megmutatja a biztos révpartot.

Mily különös, mily visszatetsző volna, ha ez a világító torony hamis fényt árasztana szét maga körül s az élet utasait téves utakra vezetné. Mőzes, az Isten embere is hibázott egyszer, aminek az lett a vége, hogy nem mehetett be az ígéret földére. Évtizedeken keresztül kellett Jákobnak s anyjának Rebekának szenvedni az elkövetett vétek miatt.

Ki mint vétkezik, úgy bűnhődik. A vétek maga magát bünteti. Megmarad bizony e bűnnek nyoma daczára az isteni kegyelemnek. Jézus megváltottai vagyunk, mégis kell szenvednünk. Örökéletre vagyunk hivatva, mégis a halál éjjelébe merülünk el. Hogy ez a szenvedés és halál nem tart örökké, az nem tartozik ide, hagyjuk ezt, — hisz ez ami egyetlen vigasztalásunk. Különben is ez a hit dolga s nem a tudásé.

Láttam egy családapát nejének koporsója mellett. Két gyermek siratta a jó anyát. A férj komoran hallgatta a bezuhanó hantoknak tompa dübörgését s csak ezt sóhajtott: Miért is vétkeztem, én Istenem? A körülállók nem értették a gyászoló apa sóhajtatását. Súlyos bűnhődés érzetéből kell ez a sóhaj. Isten fenyítő kezét látta a férj, amely elragadta tőle azt, akivel méltatlanul bánt az életben.

Halál, betegség, szerencsétlenség, mindez Istentől jó, ezt sokan tudják. De mikor az emberek által jó ránk a baj és a veszedelem, ilyenkor is észrevenni Isten kezét, ez a látás kevés halandó embernek adatott meg. Pedig az élet szenvedéseit jórészt az emberek gonoszsága és balgasága okozza. Becsületünket, vagyónunkat, életünket emberi gonoszság támadja meg. Boldog ember az, aki a támadó emberek mögött látja a szent Istent, a jóságos nevelőt, oktatót és tanítót. Boldog az, aki ilyenkor is azt rebegi: — Isten akarja így.

Abban rejlik a keresztyén életnek gazdagsága, hogy Istent mindenütt feltaláljuk. Nemcsak áldásaiban, hanem a sors csapásaiban is. Mindenütt, az élet magasságaiban és mélységeiben egyaránt. Az az igazi keresztyén bölcsesség, hogy mindenben megértjük azt, amit az Ur akar nekünk mondani.

»Ellenségeimnek többet köszönhetek, mint barátaimnak.« Ez a mondás csak igazi keresztyén ajakról jöhet. A gondatlan embert csak elkeseríti az emberek gonoszsága. Csak a lelki ember keresi a mocsárban is az igazság gyöngyszemét.

Bár lennének mi is olyan okosak, mint a méh, amely nemcsak a virágok édes szirmaiból szívja a mézet, hanem felkeresi a mocsarak mérges növényeit is s onnan is összegyűjti az élet-hez szükséges táplálékot.

Király Béla.

Hazai krónika.

A helyzet. A kormányválság még nem ért véget. Ő

Felsége eddig a következő politikusokat

hallgattaki: Gróf Csáky Albin, Gróf Apponyi Albert, Gróf Tisza István, Br. Bánffy Dezső, Gróf Károlyi Sándor, Gr. Andrássy Gyula, Wekerle Sándor, Hódossy Imre, Gróf Zichy János, Széll Kálmán, Hieronimy Károly, Gr.

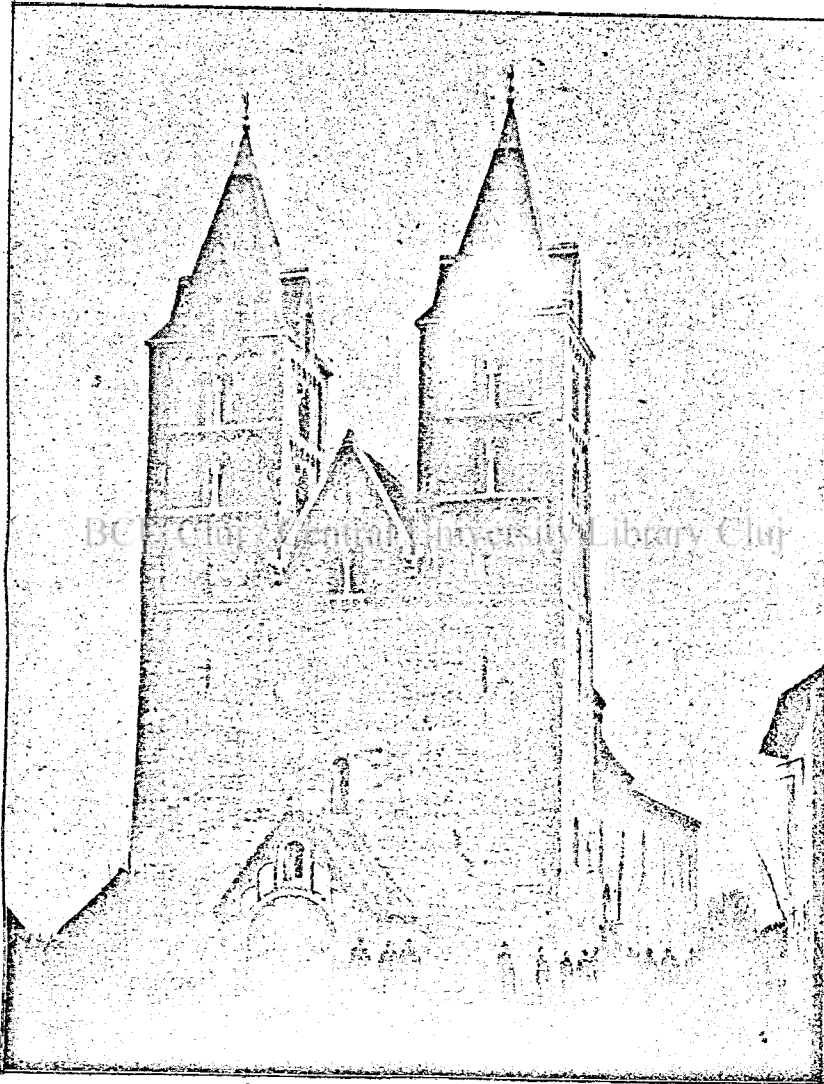
Szapáry Gyula, Falk Miksa, Darányi és Lukács miniszterek. A kihallgatott egyének mindannyian hangoztatták Ő

Felsége előtt, hogy nemzeti engedmények nélkül nem lehet kormányt alakítani. Egy pár közülök (Andrássy, Tisza) nem kívánják a magyar vezényleti nyelvet. Wekerle, Hieronimy, Lukács a gazdasági helyzetre fektetik a fősúlyt, a katonai kérdések mellett. Legtovább megy Báró Bánffy Dezső, aki nemcsak magyar vezényleti nyelvet kíván, hanem »önálló vámterület« is. A többi politikuskok az önálló vámterületet, ez idő szerint, mind elejtik. A kiszivárgott hírek szerint, Ő Felsége nem szeretné megbolygatni a hadsereget, mert attól fél, hogy ezáltal a harczképesség gyöngül. De ezeket a kérdéseket nem is akarja, a bécsi körök vélemé-

nyének meghallgatása előtt, eldönteni. A kérdés megoldását különben megakadályozza az angol király látogatása, aki aug. 31-én érkezik Bécsbe. Azután rá következnek a nagy hadgyakorlatok. Szept. közepén a német császár lesz vendége királyunknak, így tehát alig van rá kilátás, hogy október előtt a válság megoldatnék. Egyes újságok azt írják, hogy Ő Felsége szövetséges társának, a német császárnak a véleményét is szeretné

hallani, ezért is kérésik a megoldás. A késedelem nemcsak hazafias aggodalommal telt el, hanem tetemes kára is származik belőle országunknak.

Nemzeti fölébredés. A debreczeni szabadelvűpárt határozati javaslatot hozott, hogy a kormány vegye fel programjába a nemzeti követeléseket is. Eddig csak a Kossuthpárt harcolt nyilvánosan a nemzeti követelések kielégítéséért, de most a debreczeni példára több vármegye sza-

AZ ÁKOSI REF. TEMPLOM.

badelvűpártja lándzsát tör a nemzeti eszmék mellett. A nemzet tehát maga kezd ébredezni és minden a magyar szíve mélyén élő nemzeti kívánalmaknak nyilván is kifejezést ad. Csak aztán szavunk pusztában kiállító szó ne lenne!

A sorozás. Minden jel szerint az idei sorozásból nem lesz semmi, még ha mindjárt nyomban el lehetne oszlatni az ex-lex-es állapotot és kormány nélkülséget az obstrukcióval egyetemben. Erősen tartja magát a hír, hogy az újonczhiányon egyelőre úgy segítenek, hogy az októberben szabadságolándó katonákat 1904. január 1-ig

bentartják, amire a véderőtörvény 8. §-a feljogosítja a hadvezetőséget. Ha pedig 1903. december 31-ig nem jönne létre az ujonctörvény, úgy a póttartalékosok behívásával fogják pótolni a január 1-ével szabadságotlan katonákat.

Világkrónika.

A német császár Baranyában. Vilmos német császár szeptember hónapban Frigyes főherceg bélyei uradalmának vendége lesz. Vilmos császár ismét a karapancsai uradalomban fog vadászni s az ottani vadászkastélyban lakik. Ez a terület a mohácsi szigeten van s 9000 katasztrális holdat foglal magában, amely kétharmadrészben erdőből, egyharmadrészben nádasból, legelőből és buja kukoriczaföldből áll és tele szarvasokkal.

Oroszországban nagy munkás zavargások voltak. A zavargás tulajdonképeni oka nemcsak a kenyér kérdés, hanem az elnyomott nép szabadság utáni sóvárgása is volt. Kirendelték a katonaságot is a szegény munkásnép megfélemezésére, és midőn a parancsnok tüzet vezényelt, egy tiszt százada elé lépett és így kiáltott fel: »Gazember az, aki éhező testvéreire lő«. A katonák nem is használták fegyverüket. A tisztet az ezredes azonnal elfogatta és az esetről jelentést tett a császárnak. A tiszt sorsa bizonyos: főbe fogják lőni; a századot pedig feloszlatják, a legénységet más csapatokba osztják be. Azonkívül a császár környezetében elhatározták, hogy az egyes ezredeknek titkos rendőrséget szerveznek, amelynek feladata lesz kikémelni, hogy a katonaság körében a lázító eszmék mennyire vertek gyökeret, miután a fentihez hasonló eset már nem először fordult elő. Mindezt megtehetik, de a szabadságot nem lehet megölni!

Az utolsó Obrenovics. Sándor király legyilkolásával, úgy mondják, nem halt ki az Obrenovics család, mert Milán királynak, a Sándor édes apjának maradt egy György nevű törvénytelen fia. A napokban György arcképeivel ellátva, levelező-lapokat röpitett világgá, hogy tudtul adják, hogy él még egy Obrenovics trónkövetelő.

Eltitkolt államadósság. Csak most derül ki, hogy micsoda államháztartást vezettek Szerbiában az Obrenovicsok alatt. Az államkincstár a legnagyobb rendetlenségben leledzik, amelynek jellemzésére elég felhozni, hogy Péter király véletlenül rájött egy 32 és fél milliós államadósság létezésére, amelyet Sándor király alatt eltitkoltak. Péter király azonnal elrendelte, hogy az államháztartás ügyeiről könyvet vezessenek.

Egyházi élet.

Emlékezetnek okáért feljegyezzük, hogy Székelyudvarhely szombatfalvi város részében a múlt vasárnap, aug. 23-án volt az első ref. istentisztelet. Gálffi Sándor ottani buzgó hívünk házá-

nál gyültek össze, kik előtt Soós Adolf theologus-imát és Vajda Ferencz székelyudvarhelyi lelkész beszédet tartott. Ezen városrészben mintegy 250 református hívünk van, kiknek lelkében azonkegyes óhajlás él: vajha egy kis imaházat építhetnének, hol rendesen dicsérjék az Istent. Mig e nemes kívánság megvalósulhatna: addig is az udvarhelyi lelkész kijelentette, hogy minden második vasárnap délután készséggel tart istentiszteletet. A mag el van hintve, vajha terebélyes fa növekedhetnék belőle.

Figyelmeztetésül. Kezdődik az iskolai esztendő. A jövő hét a beiratások nagy hete lesz. Még falu helyeken is szeptember 15-ig be kell iratni iskolába a gyermekeket, különben a törvény szigora lép életbe. Egyetlen szülő se mulassza el azért ezen kötelességének eleget tenni. Azonban ez még nem elég. Kevés egyház, amelynek nincs felekezeti iskolája. Ahol nincs, ott átadták az államnak. Városon meg majdnem mindenütt van ref. felekezeti iskola. A református szülők tehát tartásuk szigorú kötelességüknek, hogy elsősorban saját iskolájukat pártolják, gyermekeiket abban taníttassák. Egyházunk, hitvallásunk fennmaradása csak úgy van biztosítva, ha iskoláink öntudatos, erős református érzékkel bíró növendékeket adnak az anyaszentegyháznak. A felekezeti türelmetlenségnek nem vagyunk hívei, de a magunk iránti kötelességek teljesítésére inteni kell egyházunk minden tagját. Lámcsak az erdélyi pápista püspök még azt is megtiltotta, hogy kath. szülők református családokhoz adják gyermekeiket kosztba és szállásra. Mi is akkor megtehetünk annyit, hogy saját iskoláinkba taníttassuk gyermekeinket. Aki pedig egy vagy más ok miatt, mégis más felekezeti iskolába adná gyermekét: gondja legyen akkor is, hogy *vallást saját hitfelekezete lelkészénél tanuljon*, különben az év végén nem kap vallástani osztályzatot. A szülőknek, a lelkészekkel karöltve, kell örködniök és gondoskodniök a jövő nemzedék vallás-erkölcsi életéről. Így rakhajjuk le csak egyházunknak erős fundamentumát.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság Nagyváradon, 1903. szeptember 23. és 24. napjain tartja meg VII. vándorgyűlését. Az elnökség a következő programot adta ki: I. Közgyűlés szeptember hó 23-án délután 5 órakor. Targyai: 1. Megnyitás, üdvözlések, alakulás. 2. Felolvasás az ifjúság keresztyén gondozásáról. Tartja Szilassy Aladár közigazgatási bíró, társulati választmányi tag. 3. Az igazgató-választmány jelentése az 1902. évi számadások megvizsgálásáról. — Az 1903. és 1904. évi költségvetés megállapítása. — Jelntés a »Koszoru« és a »Házi kincstár« 1902. évi forgalmáról. 4. Két alelnök választása az új alapszabályok értelmében. 5. Dr. Szabó Aladár és néhai Mitrovics Gyula vál. tagsági helyének betöltése. 6. Esetleges indítványok. — II. Isteni tisztelet, szeptember 24-én délelőtt 9 órakor az ev. ref. egyház ujjvárosi templomában. Imát mond: Draskóczy Lajos eperjesi ág. h. evang. lelkész. Beszédet tart Dr. Balthazar Dezső, h.-szoboszlói ev. r. lelkész. Az isteni tisztelet végeztével adakozás a.

Társaság »Károli Gáspár alap«-jára, amelyből népszerű vallás-erkölcsi iratok adatnak ki. Gyűjtők a templom bejáratánál a nagyváradi prot. nőegyletek részéről e célra fölkért nők. — III. Diszülés, szeptember 24-én délelőtt 10 és fél óraker az ág. h. evang. egyház új templomában. Tárgyai: 1. A Társaság üdvözlése az egyházi testületek részéről. Hegedüs Sándor társulati világi elnök válasza. 2. Felolvasás. A szocializmus és az egyház. Tartja Gróf Tisza István orsz. képviselő, a Társaság választmányi tagja. 3. A Társaság működéséről. Titkári jelentés. Tartja Szóts Farkas, theol. akad. tanár, a Társaság titkára. 4. Felolvasás. A szabadelvű egyházpolitika eredményei a XIX. században. Tartja Dr. Ballagi Géza, orsz. képviselő, a Társaság választmányi tagja. 5. Szálla alá poklokra. Költemény. Irta és előadja Dr. Hegedüs István egyetemi tanár, a Társaság választmányi tagja. 6. Elnöki zárszó.

Tanítók országos gyűlése. Szent István-napján délelőtt tartotta meg hatodik rendes közgyűlését a Tanítók Házának dísztermében a »magyarországi állami tanítók országos egyesülete«. A gyűlésen, melyet Kozma László nyitott meg néhány üdvözlő szóval, fölolvasták a titkári jelentést, azután Józsa Dániel számolt be az egyesület vagyoni állapotáról. A tanítók leánygyermekének nevelése érdekében elhatározták, hogy az egyesület kérni fogja a kultuszminisztert, hogy a hazai állami tanítónő- és óvónőképző-intézetekbe első sorban a tanítók gyermekeit vegyék föl. Tomcsányi János »Magyarország a külföldi tankönyvekben« czímmel előadást tartott, amelyben ostorozta a külföldi iskolakönyvekben előforduló roszakaratu vagy tudatlanságon alapuló, ránk vonatkozó ostobaságokat. A gyűlés e tárgyban elfogadott egy határozati javaslatot, amely szerint egyrészt az egyesület maga fog küzdeni az ilyen téves könyvek ellen, másrészt megkéri a Magyar Földrajzi Társaságot, hogy igyekezzék kijavítani a tévedéseket. Az egyesület ezenkívül a parlamenthez is fordul, hogy külügyi képviselőtünk a külföldi kormányoknál hasson oda, hogy a Magyarországról terjesztett hamis adatokkal bővelkedő iskolakönyveket ne engedélyezzék. Végül a tisztikart választották meg. Elnök lett ismét Kozma László, alelnökök lettek Bács György, Radók József és Benedek Mihály, főtitkár pedig a lemondott Szentgyörgyi Lajos helyett Havass Pál.

A debreczeni népes egyház az elhalt Mitrovics Gyula helyébe Szele György bakonyiszei lelkészt hívta meg. Kitartást kívánunk lelkész társunknak az új helyen, mert Debreczenben is nagyon működik a titkos kéz.

Kegyesség útja.

Luther Márton levele a fiához. Luther Márton, a nagy reformátor, amint tudjuk, a német nyelv klasszikus újjáteremtője is, aki egyszerűen őszinte vallásos költeményeiben azt is megmutatta, hogy nagy poéta. Most Luthernek egy levele került napfényre, amelyet Kóburgból 1530. június

hónapban intézett az ő négyéves Jancsi fiához. Ebből a levelből még inkább kiténik, hogy mekkora poéta volt és milyen kiváló gondot fordított gyermeke vallásos nevelésére a nagy reformátor. Bárcsak minden szülő követné Luthert e tekintetben. Ime a levél:

»Áldás és béke Krisztusban, én szívből szeretett fiacskám!

Örömmel látom, hogy jól tanulsz és szorgalmasan imádkozol. Hogyha hazamegyek, szép vásárfiát fogok hozni neked. Ismerek egy szép és kellemes kertet, sok-sok gyermek van benne, aranyos kis kabátjuk van, a fák alatt szép almákat számolgatnak össze, meg körtét, cseresznyét, szilvát; énekelnek, ugrálnak és jókedvűek, szép lovacskájuk is van aranyos nyereggel, ezüst kenyellel. Kérem attól az embertől, akié a kert, hogy kik ezek a gyermekek? Mondja ő: Azok a gyermekek ezek, akik szivesen imádkoznak, tanulnak és jámborok. Mondom erre én; Jó ember, nekem is van egy fiam, Luther Jancsikának hívják, nem jöhetne-e ő is ide a kertbe, hogy ilyen szép almát és körtét ehessen ő is, ilyen finom lovacskákon lovagolhasson és ezekkel a gyermekekkel látszadozzon? Erre így szól az ember: Ha szivesen imádkozik, tanul és jámbor, úgy jöjjön a kertbe ő is, meg Lippus és Jusztus is (Malanchton Fülöpnek és Jea Justusnak, Luther kartársainak gyermekei). És ha valamennyien együtt lesznek, akkor majd fognak fütyülni, dobolni, hegedülni, azután táncolni is és kis puskával lövöldözni. S azután mutatott nekem a kertben egy gyönyörű mezőt, amely tánczolásra volt berendezve, itt aranyos sipok, dobok és finom ezüst puskák lógtak a fákon. De még korán volt, a gyermekek még nem ettek és ezért nem láthattam a tánczot. Így szóltam az emberhez: Oh, jó uram, én nyomban meg fogom irni az én édes Jancsika fiamnak, hogy mert ő olyan szorgalmasan imádkozik, jól tanul és olyan jámbor, ő is ebbe a kertbe fog jönni; de van neki egy nénije, azt magával kell hoznia, Mire így szólt az ember: Legyen hát, erdej és ird meg neki.

Azért hát, édes Jancsi fiacskám, tanulj és imádkozzál csak hűségesen és mondd meg Lippusnak és Justusnak, hogy tanuljanak és imádkozzanak ők is, akkor aztán találkozni fogtok egymással a kertben. A mindenható jó Isten vegyen kegyelmébe, üdvözöltetem a nénit s adj neki puszit az én nevemben is. Anno 1530.

Szerető atyád

Luther Márton.

Mai képünkhöz.

Lapunk két utóbbi számában megemlékezünk az ákosi történelmi műbecscsel bíró ref. templom fölavatásáról. Dr. Kaizler György Szilágyvármegye alispánjának, egyházi értekezletünk választmányi tagjának szíveségéből, abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a gyönyörű szép templom képét olvasóinknak bemutathatjuk. Az ákosi egyházzal megemlítjük, hogy az mindjárt a reformáció elején keletkezett, akkor épülhetett temploma is. Ákos községét sok csapás

érte, s ezek következtében temploma is elpusztult. 1642-ben építették újra, de ismét leromboltatott és kilenczven esztendeig maradt romokban. Másodszor 1732-ben Török János és neje Pap Kata saját költségükön javították ki. Javitások voltak még rajta 1853-ban, 1867-ben, míg nem az országos műemlék bizottság, jelen évben, eredeti alakjának formájára kijavította. Hirdesse sokáig Isten dicsőségét és a hazaszeretetet.

Vegyes hírek.

Anya és leánya. Oriási csapás érte Kőszvényes-Remetén Jánossy Ferenczet a község érdemes jegyzőjét. Egy napon temette el feleségét és husz éves viruló Poli nevű leányát. Előbb a leány lett beteg; mondják, hogy e betegségbe egy félbeszakadt regény szomorúsága is belejátszódott. Édes anyja éjjel nappal forró anyai gondnal ápolta, s a nagy utána való járásban kapta ő is a betegséget, mely életét követelte. Az édes anyát nyolcz életben maradt apró gyermek siratja.

Patkányirtó szer. A Vegyi Ipar szaklap a következő patkányirtó szert ajánlja: Ha egynegyedrész füstölt szalonát, 1 rész dizsnózsirt és 1 rész müvaját körülbelül 70 százalékra hevítünk és a megolvasztott és jól felkevert zsirt kissé lehűlni hagyjuk és 30—35-ig terjedő hőmérséklet mellett lisztel és baryttal akként keverjük, hogy 2—3 rész zsiradékra 8—12 rész liszt és 25—4 rész baryt essék és ezen tömegből téglalakokat képezünk, melyeket jégsekreányben 5 százalékra lehűtünk, elvágjuk és gömb vagy koczkaalakban hozzuk, egerek és patkányok kiirtására szolgáló szert nyerünk, mely szer azon előnnyel bír, hogy a háziállatokra teljesen ártalmatlan.

Gyümölcs aszalás és ennek állami támogatása. Hogy a gyümölcs aszalás leghelyesebb módjaival, a legalkalmasabb gyümölcs aszalókkal a gyümölcstermelő közönség megismerkedjék, a földmivelésügyi miniszter gazdasági egyesületek és nagyobb gyümölcs termelő községek között évenként bizonyos számú kitűnő rendszerű (főleg Casemile-féle) aszalót oszt ki oly feltétel mellett, hogy az aszaló épületének 400—500 koronára menő költségeit az illetők magukra vállalják és az aszaló használatára szabályzatot mutatnak be. Bővebb felvilágosítást a földmivelési miniszteriumban lehet nyerni.

Az udvarhelyi ipar dicsősége. Debreczen városa országos czipész munka kiállítást rendezett. A bizottság az első díjat, egy szép arany érmet, Orbán, Nagy és Tamás székelyudvarhelyi czipész czégnek ítélte oda.

Kitüntetett községi pénztárnok. Benczédi Ferencz alsó-benczédi községi pénztárnokot, negyven évi szolgálatának elismeréséül, a király koronás ezüst érdemkeresztel tüntette ki. Ime, a hü sáfár földi jutalma!

Induló mellett a halálba. Komáromban a minap tragikus haláleset keltett feltűnést. Az 58-ik gyalogezred jelenleg ott gyakorlatozik s a gya-

korlatra a zenekart is kivezényelték. Dobesch karmester éppen egy indulót dirigált, amikor hirtelen fölkialtott és a következő pillanatban holtan esett össze. A kedvelt karmestert szívszélhűdés ölte meg.

Uralkodók napi jövedelme. Az orosz czár napi jövedelme százezer korona, a török szultáné 66, a magyar királyé 50, az osztrák császáré 50, a német császáré 40, a perzsa sahé 40, a japáni császáré 34, az olasz királyé 32, az angol királyé 32, a belga királyé 8 ezer korona. Nem megveendő a köztársasági elnökök napi jövedelme sem, de mégis fölötte szegényes az uralkodók jövedelméhez hasonlítva. Így a francia köztársasági elnökének a napi jövedelme 2400 korona, az Egyesült-Államok elnökéé már csak 600, a svájci köztársaság elnökéé végül csak 200 korona.

Ötszáz kazal lángokban. Szegedről jelentik, hogy a cserepes-soron levő szérüskert, ahová az alsóvárosi gazdák termésüket szokták összehordani, tegnap reggel két óra tájban kigyuladt s néhány óra leforgása alatt több mint háromnegyed részben elpusztult. Az óriás kiterjedésű szérüskertnek csak az a része maradt sértetlenül, amely a tűz keletkezésének helyétől és a széliránytól távolabb esett. A lángok elpusztították Szücs József cséplőgépét, amely körül a tűz keletkezett. Számos alsóvárosi gazda érzékeny kárt szenvedett. A kár általában tetemesebb, mint a felsővárosi szérüskerté, amely néhány nappal ezelőtt pusztult el ugyancsak tűz következtében. A termésnek csak egy része volt biztosítva. Eddigi megállapítások szerint ötszáznál több kazal égett el, valószínűleg gyújtogatás következtében. — Bethlenfalván is csak nem rég égett el özv. Boros Károlyné ez évi összes buza termése. Gazdáink jól teszik, ha egy kicsit jobban ügyelnek fáradtságos munkájuk gyümölcseré. Igen sokszor ittas fővel, pipával járnak a széna, buza kazalok között. Eből származik a legtöbb tüzeset. Több óvatosságot kívánunk.

A kuruzsló. Egy alföldi járás körorvosa hosszab ideje rossz szemmel nézte már egy kuruzsló működését, akihez csak úgy tódult a nép, míg az ő paczienseinek száma napról-nápra fogyott. Végre azután, amikor elegendő terhelő adat állott a rendelkezésére, följelentette a veszedelmes versenytársá lett csodadoktort. A bevádolt a vizsgálobíró elé idéztetvén, nem is tagadta a vádbeli tényeket, az illetéktelen gyógykezelés számos esetét. — Hát nem tudta ön, hogy a törvénybe ütközik oklevél nélkül orvosi praxist kifejteni? — kérdi a bíró. — De tudtam. A következőkre azonban zárt tárgyalást kérnék. Az irnok kimegy. — Most pedig arra kell kérnem, bíró ur, — folytatja a csudadoktor, — hogy a kihallgatás e részét ne tessék nyilvánoságra hozni, mert ezzel egyszerűen tönkretenne. Bátran beszélhet, engem köt a hivatalos titok. Ám a «kuruzsló» egy szót sem szól, hanem kivesz a zsebéből egy okmányt, s a bíró elé teszi. Az orvostudori diploma volt. Ezzel az ügy be volt fejezve, de jellemző, hogy a nép ma is inkább hisz a kuruzslónak, mint a tanult doktoroknak. Ez esetben azonban szépen felsült a nép is.